

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U
THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2012

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: awara 2½

Bammbiri ili li na masiatari a 8.

PFESANI

1. Heḽi bammbiri ḽi na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea) (50)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa vhudavhidzani (30)

KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa zwipfufhi zwa vhudavhidzani/
zwa tsumbedzi/zwa mafhungo (20)

2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha khethekanyo INWE NA INWE.

3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.

4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.

5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii na zwiḽwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo waḽu. Pulane yaḽu i tea u RANGELA maanea.

6. U pulana hoṽhe hu tea u sumbedzwa nga u ralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yoṽhe nga u tala mutalo u buḽekanyaho khayoy.

7. Ni eletshedzwa lwa tshoṽhe uri ni shumise minetse i re heneḽha kha 80 kha KHETHEKANYO YA A, minetse ya 40 kha KHETHEKANYO YA B na minetse ya 30 kha KHETHEKANYO YA C.

8. Nomborani phindulo dzaḽu sa zwe ṽhoho dza nomboriswa zwone kha bammbiri ḽa mbudziso.

9. Neani phindulo iḽwe na iḽwe ṽhoho yo teaho.

PFESANI: Musi ni tshi vhalala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha ṽhoho ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.

10. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 250 u ya kha 300.

- 1.1 Kusini kwa haṅu ho fhatwa giratshi khulu ya u rengisa zwivhaswa na dzigoloi. Nwalani maanea nga ṭhoho i tevhelaho:

Giratshi khulwane kusini kwa hashu [50]

- 1.2 Nga nthani ha vhudifari vhu si havhudi ha vhagudi vha tshikolo tsha haṅu, ṭhohoyatshikolo vho ramba mapholisa uri vha ḍe vha vha thuse kha nyimele iyi. Nwalani maanea nga ṭhoho i tevhelaho:

Duvha le mapholisa vha dalela tshikolo tsha hashu [50]

- 1.3 Vhathu vha wana dzilafho fhethu ho fhambanaho. Henefho hune muthu a wana dzilafho hone, ene mune u vhona hu hone ha khwinesa. Nwalani maanea ni tshi khou ima na ṭhoho i tevhelaho kana ni tshi khou i hanedza:

Zwibadela zwa phuraivethe zwi khwine u fhira zwibadela zwa muvhuso/Zwibadela zwa muvhuso zwi khwine u fhira zwibadela zwa phuraivethe [50]

- 1.4 Dzidoroboni ho ḍalesa vhathu vha rengisaho zwiliwa zwitaratani. Nwalani maanea nga ṭhoho i tevhelaho:

Vhudi na vuvhi ha u rengisa zwiliwa zwitaratani [50]

- 1.5 Maṭaka e a vha o pinzana e na mitshele minzhi ya ḍaka na dziphukha, ṅamusi o remekanywa. Vhudzuloni hao ndi masimu. Musi ni tshi vhona zwo itwaho kha maṭaka haya mbilu yaṅu i a vhavha, zwa ni humbudza Venda la mulovha. Nwalani maanea nga ṭhoho i tevhelaho:

Zwi nkhumbudza Venda la maṭaka na mitshele yaḷo [50]

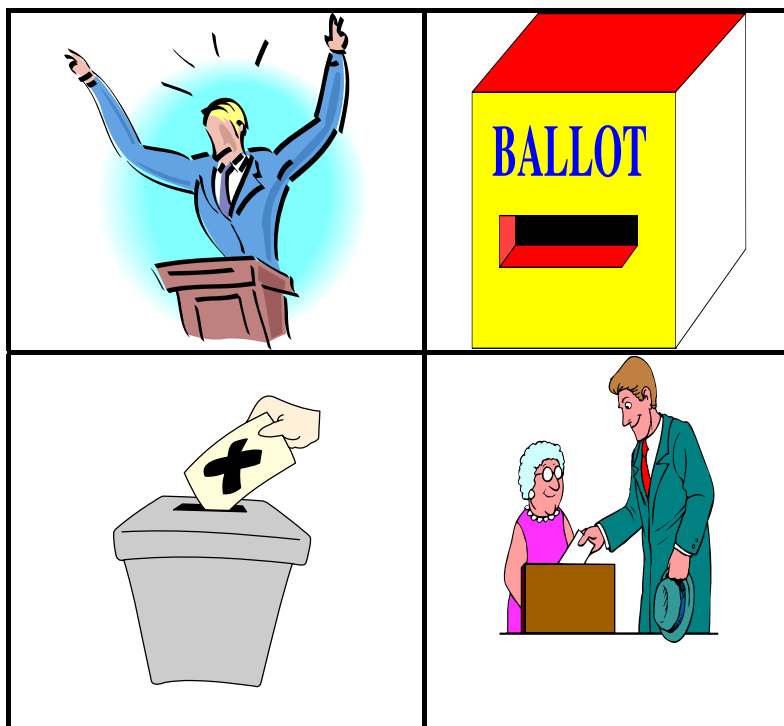
1.6 Ṭalelani zwifanyiso hezwi nga vhuronwane uri ni ḁo kona u nḁwala maanea ane a anana nazwo. Maanea aḁu ni a ḁee ṭhoḁo ine na funa. Ni nga nanga 1.6.1 kana 1.6.2 kana 1.6.3.

1.6.1

[50]

1.6.2

[50]

1.6.3

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha nna dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 120 u ya kha 150.

2.1 VHURIFHI HA VHUKONANI

No ri u phasa nga vhukoni ha nthesa kha gireidi ya 12, khonani yaṅu a ni tutuwedza uri ni tevhele buḁo la Computer Engineering. No swika na shuma zwavhuḁi na vuledza buḁo ili nga vhukoni ha nthesa naho li tshi konda.

Nwalelani khonani yaṅu luṅwalo ni tshi khou mu livhuha zwe a ni tutuwedza uri ni tevhele buḁo ili. [30]

2.2 NGANEAVHUTSHILO

Kha holodeni dza mafheloni a riwaha hu bvelela mpfu nnzhi. Murathu waṅu o vha muṅwe wa vhe vha lovha nga khombo ya golo.

Nwalani nganeavhutshilo ya murathu waṅu ine na ḁo i vhala nga ḁuvha la mbulungo. [30]

2.3 MUVHIGO

Muhasho wa pfunzo u lavhelela vhuḁifari havhuḁi zwikoloni, ndi ngazwo u tshi lugisela vhagudi khoso dzine khadzo vha pfumbudzwa nga ha vhuḁifari. Inwi sa muṅwaleli wa Khoro ya vhaimelili vha vhagudi no rambiwa u dzhenelela iṅwe ya khoso idzo.

Nwalani muvhigo une na ḁo u nea thohoyatshikolo. [30]

2.4 ATHIKILI YA GURANNDA

Vha vhupo ha haṅu vho dzudzanya ḁuvha la mitambo ya sialala, ye ya tambwa nga ndila ya vhudele. Muṅwe na muṅwe a pfa o fushea.

Nwalani athikili ya gurannḁa nga zwe zwa bvelela ḁuvha ilo. [30]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 30

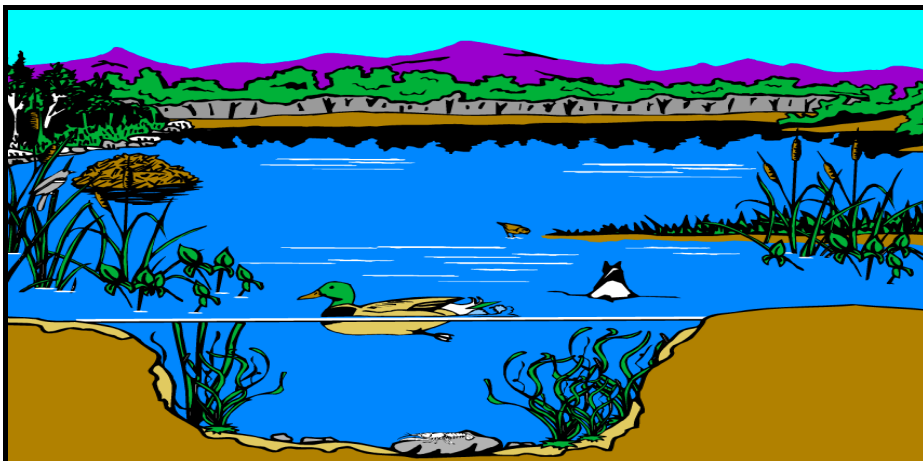
**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI: ZWA
VHUDAVHIDZANI/ZWA TSUMBEDZI/ZWA
MAFHUNGO**

MBUDZISO 3

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha hone vhu tea u vha maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100:

3.1 GARATA YA THAMBO

Shangoni la hanu ho vha hu na thahelero khulwane ya madi. Muvhuso wo pfa tshililo tsha vhadzulapo wa fhatisa damu lihulu nga rakhonthiraka makone. Damu ili lo fhela u fhatwa, lo lindela u vulwa lwa tshiofisi nga minista wa zwa madi.

Nwalani garaṭa ni rambe vha mitshino ya sialala yo fhambanaho uri vha de vha mvumvuse vhathu musi damu li tshi vulwa lwa tshiofisi.

[20]

3.2 DAYARI

Makhantseḷara a wadi dzo fhambanaho o rambiwa nga masipala mutanganoni wa maduvha mararu. Inwi ni muṅwe wa makhantseḷara eneo e a rambiwa.

Nwalani dayari ya zwe zwa bvelela kha ayo maduvha mararu.

[20]

3.3 NDAELA

Duvha le na dalela vhugalaphukha, mulanguli wa hone o thoma a ni nea ndaela ya kutshimbilele na zwiwe zwine ni si fanele u zwi pfuka.

Nwalani ndaela ye na newa nga mulanguli. [20]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 20
MARAGAGUTE: 100